

Nr. 13
1918. g.
26. marts

RM 0,30

Pavasaris Austrumu frontē

LAIKS MĀCĀ

Kad 1917. gada rudenī bolševiku revolūcija galīgi satrieca carisko Krieviju, Eiropā laikam gan nebija neviena cilvēka, ne-maz nerunājot par nācijām, kas domātu, ka šis žīdu darbs varētu kļūt sevišķi bīstams kontinentam vai pasaulei. Tomēr bolševisma diktatūrai bija tikai viens mērķis — iznīcināt citu valstu imperiālismu un panākt pasaules revolūciju, kā pats Staļins apstiprina savā rakstā par bolševisma stratēģiju un taktiku. Tagad vairs nav ne mazāko šaubu, ka 1941. gadā, kad Lielvācijas Vadonis savām armijām lika doties uzvaru pilnā cīņā pret šo pasaules ienaidnieku, bolševiku diktatūra bija pietiekoši stipra, lai uzbruktu iepriekšējā kara darbībā novājinātai Eiropai un pakļautu to savām imperiālistiskām tieksmēm. Šo Staļina nodomu izjauca Adolfa Hitlera un Benito Musolini mērķtiecīgā politika.

Tagad trešajā austrumu karaģājiena gadā visām Eiropas nācijām un tautām ir skaidrs, kādas briesmas draudēja mūsu vairāk nekā 3000 gadu vecajam kontinentam. Būtu vieglprātīgi apgalvot, ka šīs briesmas jau novērstas. Tomēr krīze, ko piedzīvojam pagājušās ziemas cīņās austrumos, mums rādīja, ka izšķirīgi panākumi arī drošsirdīgākai nācijai netiek dāvināti, bet ka tie jāizcīna grūtās cīņās. Svarīgākais tādos brīžos ir drosmīgi panest arī smagākos likteņa triecienus, nešaubīgi ticēt savam mērķim un nemītiģi turpināt cīņu.

Lielvācijas un viņas sabiedroto ienaidnieki domāja, ka devuši vācu kaļaspēkam materiālu un morālisku triecienu. Viņi bija aizmirsuši, ka Vācijai ir spēcīgākās armijas pasaulē, kas ar pāris sitieniem nav satriecamas. Vācu pretinieki aizvien vēl gaida brīnumus, bet šie brīnumi viņus pašus visvairāk pārsteigs. „Kas mani nesatriec, tas mani padara vēl stiprāku,” teicis Adolfs Hitlers, un 18. februārī Berlīnes sporta pilī vācu tauta šo paroli uzņēma ar vētrainu sajūsmu. Tā šais dienās un nedēļās atbrīvojās no visa liekā balasta, un pretinieki droši vien būtu nepatīkami pārsteigti, ja tie varētu aptvert to vareno vācu un pārējo Eiropas nāciju spēku, kas likts lietā jau totālā kara pašā sākumā. Nedz Anglija, nedz Amerikas Savienotās valstis, nedz Padomju savienība nespēj samulsināt triju valstu pakta dalībnieces un Eiropu ar saviem izfantazētiem bruņošanās rūpniecības skaitļiem. Sprototams, tā kā pretinieka rīcībā aizvien vēl ir milzu kontinenti ar neizsmejamām cilvēku un jēlvielu rezervēm, triju valstu pakta dalībniecēm jāpūlas visiem spēkiem, lai uzturētu spēkā savu spēju un ieroču pārākumu.

Vācija negrib lēst ar astronomiskiem skaitļiem. Aprobežojoties tikai ar oficiāliem priekškaļa datiem, jākonstatē, ka Eiropā pret bolševismu un pūtokratiju tagad stāv 366 milj. cilvēku, no tiem 169 milj. strādnieku. Iekļaujot darbā civiliedzīvotājus, totālā kara mērķiem iespējams izlietot vēl lielākas darba spēka rezerves. Japānai ir 105 milj. iedzīvotāju, bet viņai draudzīgie vai kara laikā iegūtie Tālo austrumu novadi kara vajadzībām vēl var dot milzīgu skaitu darba cilvēku.

Ir svarīgi, ka ikviens eiropietis tagad skaidri izprot, ka šai kara starp tautām, jeb labāki teikt kontinentiem, notiek izšķirīga cīņa, kuras apmērs vēl nemaz nav aptverami. Tā ir cīņa par mūsu dzīvību un visu to, kas mums pieder.

Daudz strīdas par pēckara plāniem. Pēdējās nedēļās tieši Eiropas ienaidnieki šo tematu aplūko gan savās runās, gan laikrakstu slējās, gan sanākmēs. Mēs, eiropieši, ko vieno tas pats liktenis, zinām ko gribam; proti — dzīvot un laimīgā miera laikmetā reālizēt varenus sociālās kultūras pasākumus cilvēkiem un tautām par svētību. Pretinieku pusē turpretī valda neskaidrība un pilnīga nevienprātība. Viena viņu daļa metas bolševisma moloča apkampienos. Tas liktos neizprotami, ja mēs nezinātu, ka te rīkojas žīdi, kas izlikdamies par goda vīriem, cenšas vientiesīgiem laudim laist miglu acīs. Staļins zina pavisam skaidri, ko grib, bet arī viņš izliekas — jo tam jāslēpj savi pasaules revolūcijas un imperiālisma plāni. Divaini vērot, kā taisni angļu laikraksts „Times” mēģina atmāskot šo žīdu trabantu, bet reizē atkal par jaunu apstiprina, ka Anglija un Amerika nebūt nedomā aizsargāt Eiropu no bolševistiskās padomijas. „Times” paskaidro, ka viena no lielākajām 1919. gada Rietumvalstu kļūdām bija mēģinājums Vācijas austrumos kā aizsargvalni radīt mazo valstiņu savienību. Šī kļūda nekādā ziņā neatkārtosoties. Esot tīrais neprāts iedomāties, ka Lielbritānija un Savienotās valstis varētu uzturēt drošību Eiropā ar tādu politiku, kas noraidītu Padomju savienības dalību kontinenta likteņu noteikšanā.

To Eiropas nākotnei sola angļi un amerikāņi sabiedrībā ar bolševismu. Citiem vārdiem viņi varētu teikt: Mēs atļausim Eiropas mājai degt, mēs pat ejam uz vienu roku ar dedzinātājiem, dodam tiem visu vajadzīgo un palīdzam tiem liet liesmās petroleju. Par visām lietām mēs neļaujam mājas iedzīvotājiem pašiem dzēst ugunsgrēku. Bet jums, citiem šīs mājas iedzīvotājiem, ne-maz nav jābaidās, jūs varat būt pilnīgi mierīgi, jūsu stāvs šai ugunsgrēkā nekādā ziņā necietīs — jo mums kaut kur ir lieliska ugunsdzēsēju komanda, kaut kas līdzīgs 14 Vilsona punktiem: vai Atlantika chartijai.

Ir labi, ka zinām pretinieka slepenos kara mērķus. Bijušais Anglijas ministrs Grīnvūds to atkal par jaunu izteicis: „Viens no visai svarīgiem pašreizējā kara mērķiem ir žīdu varas atjaunošana.” Līdz ar to atklāti apstiprināts, ka angļu un amerikāņu kaļavīri, tāpat kā padomjarmieši cīnās par žīdiem. Žīdu varas atjaunošana nozīmē viņu valdīšanu, bet žīdu valdīšana ir vergošana zem bolševisma jūga. Citiem vārdiem sakot: kas tagad negrib cīnīties Eiropas tautu kopībā, sagatavo pats savu verdzību. Tikai pilnīga iekļaušanās totālajā karā pret židisko bolševismu var glābt cilvēkus un tautas. Šā totālā kara mērķis ir totālā uzvara, lai novērstu totālu bojā eju!

Šo pēdējo mēnešu notikumi likuši Eiropas tautām un vadītājiem aizvien skaidrāk apzināties, ka uzvara panākama tikai uzticoties Lielvācijas valstij, tās Vadonim un viņa kaļavīriem. Lielvācijas valsts ar bolševismu iepazīsies jau agrākajās partijas cīņās un to uzvarējusi jau tai laikā, kad šo biedēkli daudzās citās zemēs vēl nemaz nepazīna un nacionālsociālisma kustību pat nosodīja. Tas pats sakāms par fašistisko Itāliju. Kad toreiz pašā Eiropas sirdī bez svešas palīdzības tika atsists bolševisma priekšpulkus uzbrukums kontinentam, Vācija kļuva kontinenta vairogs. Tagad likteņa cīņu izcīna tālu austrumu tiepā. Pienācis laiks, kā Dr. Gobelss saka, „nomaukt glazē cimdus un sagatavoties dūru cīņai!” Nav briesmīgāka vārda, kā „par vēlu.” Vēl nav par vēlu, lai novērstu redzamās briesmas. Lai to panāktu, vajadzīgas miljoniem Eiropas ļaužu siržu un roku. Kur miljoni ir gatavi bez noteikumiem pakļauties kara likumam, ir negodīgi stāvēt dīkā, skatīties un gaidīt, kamēr dalīs iegūto. Tāpat kā cīņā un izšķirīgos vēstures brīžos liktenis sveļ tautas, novērtējot, vai tās ir cienīgas uzvarēt un baudīt uzvaras augļus, tā pēc uzvaras izcīņas arī atsevišķie cilvēki tiks svērti un varbūt daudzus atzīs par viegliem.

Kad liktenis izšķīrās, tad nav laika gudrot un kaulēties! Kad dzīvība apdraudēta, tad bez kavēšanās jācīnās. Kas tādos brīžos vilcinās — vienalga, darbā, cīņā vai domās — tam būtu jākaunās no tiem, kuri daudz smagākos apstākļos nesavtīgi un bez kompromisiem izcīna uzvaru.

V. N.

Šai izšķirīgajā brīdī ikvienam jānāk talkā! Tagad jāatsakās no mietpilsoniskām ērtībām, no visām privātām, egoistiskām prasībām un jāvēlta visi spēki totālā kara vajadzībām.

ATDOD ĪPAŠUMA TIESĪBAS

„MĒS, VĀCIEŠI, VELAM TIKAI LABU ŠAI ZEMEI UN TĀS IEDZĪVOTĀJIEM.“

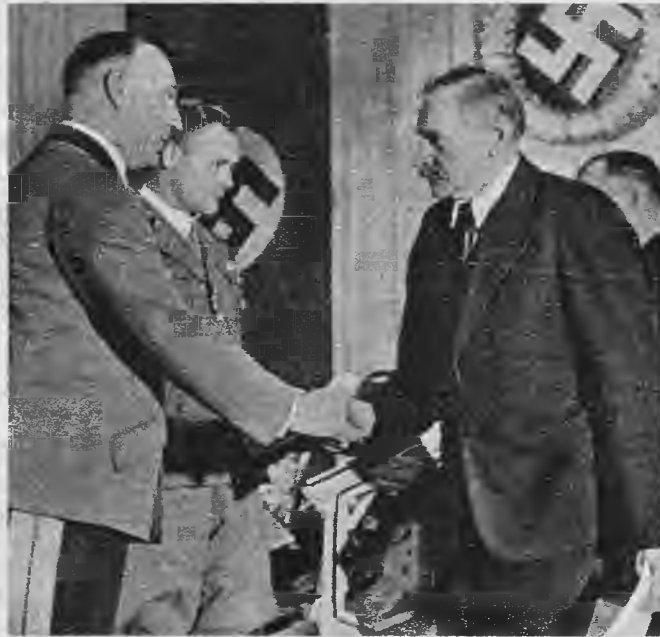
Boļševiku laika beztiesīgumam mūsu zemē pienācis gals. Daudziem tūkstošiem centīgāko latviešu, kam boļševiku dekrēti nolaupta vairāku paaudžu guvumus, padarīja tos par ubagiem un padarīja no mājām. Austrumu reichministra rīkojums par privatizācijas atjaunošanu radīja priekšnoteikumu viņu tiesību atjaunošanai. Pagājušā gadā mazākos apmēros uzsāktā reprivatizācija amatniecībā, sīkrūpniecībā un tirdzniecībā tagad pastiprināta un plašākā mērogā attiecināta arī uz lauksaimniecību.

Šis plašās reprivatizācijas akcijas ievadīšanai Latvijas ģenerālkomisārs valsts padomnieks Dr. Drekslers (Drechsler) 20. martā bija sarīkojis Rīgā Lielās gildes svētku zālē svinīgu simbolisku aktu, lai personīgi pasniegtu īpašuma atdošanas dokumentus latviešu zemkopju pārstāvjiem, kas bija aicināti no visiem Latvijas novadiem. Tas bija iespaidīgs un dziļi nozīmīgs sarīkojums. Lauru koki, Lielvācijas un Latvijas karogiem greznotajā svētku zālē ģenerālkomisāru un viņa tuvākos līdzstrādniekus sveica fanfažu skanēs, bet aktam piemērotu noskaņu deva orķestra atskaņota mūzika.

Latvijas ģenerālkomisārs valsts padomnieks Dr. Drekslers teica plašu runu, apsveicot sapulcējušos zemkopjus un zemes īpašniekus kā daudzus citu latviešu zemnieku tūkstošu pārstāvjus. Atzīmējis, ka boļševistiskā saimniecība ar tās nacionālizācijas papēmieniem vienmēr bijusi asā pretstatā nacionālsociālistiskiem saimniecības principiem un ka viņš personīgi jau civilpārvaldes pirmajā gada dienā uzsvēris, ka privatizācija būs, ģenerālkomisārs tālāk turpināja: „Ja boļševistisko varas līdzekļu likvidāciju uzsāk tieši tagad, asāko cīņu laikā ar boļševismu, tad arī no tā ir redzamas vācu vadības neatlaidīgās pūles uzlabot dzīves apstākļus tautām, kas atbrīvotas no boļševisma. Šai pašā laikā tā ir skaidra atbilde plūkratisko valstu nolūkiem nodot šo zemi par jaunu boļševismam. Tāpat tā ir atbilde Maskavas neslēptām prasībām atjaunot savu šausmu režīmu. Bez tam šai solī izpaužas arī atzinība par tautas labo stāju šai kopīgajā cīņā.“ Noraidījis nelielas mazākuma grupas nesaprotīgo viedokli, kas savā pārspīlētā kritizēšanas manijā kurn par itin visu, ģenerālkomisārs atzinīgi pieminēja zemkopjus laukos, kas grūtos apstākļos izcīnīja savu ražošanas kauju, kam trūkst darba spēka un citu palīgīdzekļu, bet kas par spīti visam tam veic savus ražas nodevas pienākumus. Ģenerālkomisārs cildināja lielo skaitu strādnieku, kas diendienā neapnikuši dodas savās darba gaitās un sen zina, ka viņi kopā ar saviem lauku tautiešiem ir vērtīgākie palīgi un labākie biedri vācu kaņavīriem.

Runātājs atzīmēja tos desmit tūkstošus amatnieku, ierēdņu un garīgā darba darītāju, kas, ar necīgiem izņēmumiem, ir gatavi uzņemties vēl lielākas darba grūtības. „Viņu darba gribu tagad vēl pārspēj to tūkstošu un atkal tūkstošu gatavība, kas pieteicas leģionā un bruņotos spēkos un ieročiem rokā grib cīnīties par savas dzimtenes drošību, par savas zemes saglabāšanu un par savas tautas nākotni.“

Uzsvēris, ka latviešu tauta var pajauties uz vācu vadību, ģenerālkomisārs atzīmēja, ka šī plašās apmēros uzsāktā reprivatizācija ir pierādījums, ka vācu vadība cenšas taisnīgi atrisināt latviešu tautas dzīves jautājumus. Runas nobeigumā ģenerālkomisārs norādīja īpašniekiem, kas savus īpašumus saņēmuši atpakaļ, neaizmirst ka šī zeme ir slāpīta vācu varoņu asinīm, ka vācu kaņavīri ir miruši par latviešu tautas atbrīvošanu un joprojām cīnās par tās nākotni brīvā zemē. Katram jaunajam īpašniekam ir pienākums ar uzticēto īpašumu kalpot vispārības labumam.

Latvijas ģenerālkomisārs valsts padomnieks Dr. Drekslers (Drechsler) svinīgajā aktā pasniedz reprivatizācijas dokumentus latviešu zemkopju pārstāvjiem. Aiz ģenerālkomisāra galvenās nodarbes vadītājs Dr. Dr. f. Borke (v. Borcke).

Ģenerālkomisāra runu pārslēca bieži atzinības aplausi.

Pēc tam ģenerālkomisārs katram zemkopim pasniedza īpašuma privatizācijas dokumentu.

Latviešu zemkopju prieku un gandarījumu par atgūtām tiesībām atbildes runā izteica kāds no Rīgas apriņķa zemkopjiem, uzsvērot, ka šo pavasari latviešu zemnieks sējas lauku var sagaidīt ar lepnā paceļtu galvu, jo tagad viņš varēs at un saņemt atkal paša tīrumā. Runātājs pateicās ģenerālkomisāram par zemes atdošanu un lūdza šo latviešu zemkopju pateicību nodot Lielvācijas Vadonim Adolfam Hitleram līdz ar solījumu, ka latviešu zemnieki, atradami tagad uz savas zemes, darīs visu, ko Vadonis no viņiem prasīs, lai lielā cīņā vainagotos ar uzvaru.

Pēc svinīgā akta ģenerālkomisārs akta dalībniekus bija uzlūdzis kopējās vakarinās. Šeit viņš šā uzruna atgādināja, ka pamats visai latviešu un vācu kopdarbībai ir kopēja uzticība un aicināja vērsties pret visiem, kas šos uzticības pamatus grib traucēt. „Varat būt pārliecināti,“ uzsvēra ģenerālkomisārs, „ka mēs, vācieši, velam tikai labu šai zemei un tās iedzīvotājiem.“

Svinīgi reprivatizācijas akti svētdien notika pie visiem novadu komisāriem, kur boļševiku nolauptās īpašuma tiesības atguva daudz tūkstoši latviešu zemkopju, kas ar savu līdzšinējo darbu pierādījuši gatavību piedalīties kopējās uzvaras izcīņā.

Reprivatizācijas darbs vēl turpināsies laukos un pilsētās.

J. M.

Reprivatizācijas aktā Lielās Gildes svētku zālē piedalījās Lielvācijas armijas pārstāvji, civilās pārvaldes atbildīgie darbinieki un Latvijas pašpārvaldes ģenerāldirektori, bet goda vieta bija ierādīta 105 latviešu zemkopju pārstāvjiem:

LATVIEŠU LEGIONA VADĪBA

kaļa skolu un krievu un japāņu kara pie Mukdenas jau komandēja rotu, Pirmajā pasaulē kara viņš aizgāja tieši no kara akadēmijas. Viņš komandēja rotu, bija štāba virsnieks armijas un korpusa štābā, bet 1915. g. augustā pārgāja latviešu strēlnieku bataljonos. Viņš komandēja 1. Daugavgrīvas bataljonu un pulku, 2. Rīgas un 4. Vidzemes latv. strēlnieku pulku, 1916. g. viņu paaugstināja par pulkvedi. 1917. g. viņš bija 17. Sibīrijas strēln. pulka komandieris, kadēni aizgāja atvaļinājumā un pēc boļševiku apvērsuma pilnīgi aizgāja no armijas, lai 1918. g. jūlijā uzsāktu cīņu pret boļševikiem Sibīrijā. Tur viņš pakāpeniski komandēja divīziju, korpusu un armijas grupu. 1921. g. Bangerskis atgriezās Latvijā un 1924. g. kļuva par Kurzemes divīzijas komandieri, bet vēlāk komandēja Latgales un Zemgales divīziju. Divas reizes — 1925. un 1927. g. — viņš bija kara ministrs. 1937. g. Bangerskis izstājās no armijas, pēc tam pierādīdams savas organizatora spējas rūpniecībā. Boļševiki viņu strēla no akc. sab. „Kieģelis” direktora amata, atstādami par pagaidu papilddarbinieku kļūcēlrūpniecības trestā. 1941. g. maijā viņu

Generālmajors R. Bangerskis.

tīvi piedalījies Somijas atbrīvošanā no boļševiku varas. Pēc tam viņš atgriezies dzimtenē, lai 1918. g. decembrī no jauna stātos pretim tam pašam ienaidniekam. Te viņš vadījis kaujas pret boļševikiem latviešu vīrus Kurzemē, Zemgalē un Latgalē. 1928. g. Silgailis beidzis Latvijas augstāko kara skolu, pēc tam ieguvis pieredzi dažādos ierindas un štāba amatos. Viņš 4 gadus bijis arī Augstākās kara skolas mācības spēks. Kad 1940. g. boļševiki iebruka Latvijā, Silgailis bija Zemgales divīzijas štāba priekšnieks. Kā neapšaubāmi nacionāli noskaņotu virsnieku boļševiki viņu tūlīt izslēdza no armijas rindām. 1941. g. februārī viņš devās uz Vāciju, tā paglabādams no čekas. No turienes viņš ar lielu interesi sekoja dzīvei dzimtenē un bija priecīgs, kad sākās karš ar boļševikiem. Viņš tūlīt testējās vācu armijā un piedalījās Latvijas un Igaunijas atbrīvošanā. Pēc tam pulkv. Silgailis piedalījās kaujās pie Leningradas un tur, veicdams sevišķus pienākumus stipri uz priekšu izvirzījis pozīcijās, par sevišķu varonību viens starp pirmajiem latviešiem izpelnījās augsto atzinību — Dzelzs krustu. 1942. g. aprīlī viņu iecēla par personāllietu departamenta direktoru Latvijas puspalīdzības iekšlietu ģenerāldirekcijā. Viņš apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeni un citām godzīmēm.

Kā virsnieks ar bagātīgu kaujas pieredzi modernajā kara, pulkv. Silgailis augsti vērtējams arī Latvijas leģiona pirmajā ģenerālstāba virsnieka amatā blakus ģenerālmajoram Bangerskim. K. K.

Latviešu tauta ar lepnumu uzņēma ziņas par mūsu kaļavīru — austrumu frontes cīnītāju apbalvošana ar augstāko varonības godazīmi — Dzelzs krustu. Vēl lielāks gandarījums tautai bija tas, ka Lielvācijas Vadonis atļāva dibināt Latviešu brīvprātīgo **II** leģionu. Ja iesāktā reprivatizācija atdod tautai nolaupīto mantu, tā ir ļoti laba lieta, bet lielas latviešu kaļaspēka vienības dibināšana vēl augstāk vērtējama, jo tā atdod tautai nolaupīto godu. Kas no mums gan nezina, ka 1940. g., kad pāri Latvijas robežām vēlās boļševiku tanki, daudzi mūsu kaļavīri izmisumā rovdēja un daudzi darīja sev galu, jo pašu vadība viņiem liedza aizstāvēt savu zemi un iautu.

Sekojoš pirmajam aicinājumam, pāris nedēļās radās Latviešu leģiona pirmie tūkstoši — gan virsnieki un instruktori, gan jauni zēni, kas atteicās no darba dienesta lāpstas, aizīdami par lielāku godu nest latviešu leģionāra šauteni. 20. martā pasludināja ģen. R. Bangerska iecelšanu par Latviešu brīvprātīgo **II** leģiona ģenerālmajoru un divīzijas komandieri. Tai dienā viņš un reizē ar viņu ieceltais leģiona divīzijas pirmais ģenerālstāba virsnieks pulkvedis Silgailis deva arī svinīgo kaļavīra solījumu.

Uzsaukumā latviešu virsniekiem un instruktoriem leģiona ģenerālmajors R. Bangerskis starp citu saka: „... jautāsim pašī sey: kā mēs vistabāk varētu palīdzēt, lai baigā gada briesmas būtu novērstas mūsu tautai un tēvzemei uz visiem laikiem? Es ticu, ka jūsu un visas mūsu tautas atbilde būs: Latviešu leģionā un ar Latviešu leģionu!” Mēs pazīstam ģenerāli Bangerski, tādēļ mēs viņam ticam un tauta droši tam uzticēs savus dēlus šai cīņā.

Daži biogrāfiski dati lai atgādina viņa ilgās un skaidrās kaļavīra gaitas. Rūdolfs Bangerskis dzimis 1878. g. 21. jūlijā Taurupes Līča krogā. 17 g. vecs viņš iesāka kara dienestu kā brīvprātīgais, 1901. g. beidza

Pēc svinīgā solījuma. Vidū: **II** brigādeirers un **II** ieroču ģenerālmajors Hansen (Hansen), kas pieņēma svinīgo solījumu; pa kreisi: ģenerālmajors R. Bangerskis un pulkvedis Art. Silgailis; pa labi: iekšlietu ģenerāldirektors ģen. O. Dankers, Austrumzemes reichskomisāru pārstāvis — kaļavīrvaldes vicešefs Matšiens (Matthiessen).

nodeva tiesai par „plānu nepīdīšanu”, bet 13. jūnija naktī gribēja aizvest bez kādas tiesas. Viņu nesaņēma tāpēc, ka pirms tam viņš bija izbraucis uz jūrmalu. Čekisti izdemoēja viņa dzīvokli un izlaupīja to, paņemdami pat godzīmes. Ģen. Bangerskis apbalvots ar Lāčplēša, Triju zvaigžņu, Francijas goda leģiona un citiem ordeņiem. Pirmajā pasaulē kara viņš izpelnījies Jūras krustu un Jūras zobenu.

Ņepelniem bagāts kaļavīrs ir arī pulkvedis Arturs Silgailis — Latviešu leģiona pirmais ģenerālstāba virsnieks. Viņš dzimis 1895. g. 13. novembrī Mežmuižā. 1915. g. tas beidzis Viļņas kara skolu. Pirmajā pasaulē kara S. bijis ziemeņu frontē, bet 1918. g. ak-

Pulkvedis Art. Silgailis.

LIELGABALI RUNĀ

Diena vai nakts — vācu armijas lielgabali vienmēr un visur gatavi kaujai, lai atvairītu Eiropas ienaidnieka — židiska boļševisma bruņoto stepju ordu uzbrukumū. Vācu un sabiedroto tautu karavīriem ieroču netrūkst, jo viņu vajadzībām strādā visas Eiropas ieroču kultuves.

Vairāk nekā 20 mēnešus austrumu frontē dreb zeme un dun gaiss no drausmīgās valodas, ko runā lielgabali. No Ziemeļu okeana ledus laukiem līdz Kaukaza kalnu šķautnēm ne dienu, ne nakti nerimst tās divkaujas troksnis, kādu vēl nekad nav redzējis cilvēce. Kādi gan ieroči nav likti lietā šīs kaujas laukos, kur izšķiras Eiropas kultūras liktenis! Bet bargākā balss un brāzmainākais grāvēja spars tomēr pieder lielgabalam. Ja jau pagātnes dzejnieki to dēvēja par „karaju pēdējo argumentu”, tad arī tagad vēl tas nav nekā zaudējis no savas nozīmības. Kur nu zaudējis! Kopš lielgabali pasūtīnājuši sev speciālvikienus un automašīnas, kopš tie apaļo bumbu vietā saņēmuši tīri neticama grāvēja un bruņu sitēja spēka apveltītos ložveida šāviņus, tie kļuvuši vēl bīstamāki. Vajag tikai izlūklidmašīnai pamanīt kaut kur 10—20 km tālā ienaidnieka frontes aizmugurē uzbrucēju spēku kustību vai sapulcēšanos, lai pēc dažām minūtēm jau sāktu darboties pozīciju aizstāvja smagās baterijas. Pēc matemātiskiem aplēsumiem uz apvidus kartes ir atzīmēts mazs punktiņš vai svītriņa, un smagie lādiņi, it kā speciāli matemātiku studējuši, trakā skrējienā aizgaudo pa gaisu, lai sētu sajukumu un iznīcību ienaidnieka spēku rindās. Vajag tikai tālumā iedūkties ienaidnieka lidmašīnām, lai skaņu uztvērēji aparāti jau ziņotu lielgabalnīkam lidmašīnu augstumu un attālumu, — un turp viņo zenītlīelgabalu šāviņi. Bet kad pakalniem pāri sāk rāpties tanki, slaidie stobri sveras uz leju, un tanku tērauda miesu sašķaida bruņu sitējas granātas. Lielgabali dragā kustīgos mērķus, bunkurus, zemes ierakumus un ilgi izbūvētu cietokšņu dzelzs betona mūrus. Lielgabalnīkam jābūt vīram ar lielu miesas spēku un stipriem nerviem, bet pēc kaujas tam ir arī tīri taustāmi un acīm skatāmi pierādījumi par paveikto: tur gul sadragātie ienaidnieka tanki, notriektās lidmašīnas, izārdītie bunkuri. Un kājnieks viņam pateicībā spiež roku: „Paldies, tu palīdzēji kā vēl nekad!”

Haubiču baterijas lielgabals pozīcijās pie Ilmeņa ezera. Šai austrumu cīņas lauka posmā vācu pozīcijām nemitīgi brāzās virsū boļševiku uzbrukumi — milzīgas cilvēku un bruņu mašīnu masas, ko atbalstīja stipra kaujas aviācija un artilērija, bet tos visus atsita Eiropas aizstāvju spars.

Drīz sāksies! Smagās lielgabalu granātas draudīgā pulkā gaida savu laiku. Lielgabalnīks tām pierīko degļus. Viņš strādā mierīgi un sistēmātiski pat pēdējā acumirkli pirms kaujas. Viņš zina, ka viņa rīcībā vienmēr ir modernākie un pārākie ieroči. Atvairīšanas kaujās paveikto artilērijas darbu raksturo šis izšauto lielgabalu čaulišu kalns kādā savāktuvē pie Ladogas ezera, kur boļševiku uzbrukumī trakoja visniknāk. Un tomēr — velti!

Uz „Weltbild” (2)
„Atlantic” (1)
„Scherl” (1).

Kk

VĒSTURISKAS DIENAS

Vadonis 1938. gada vēsturiskās marta dienās, kad bija kritusi robeža starp Vāciju un Austriju, braucienā uz dzimteni savu vecāku namu priekšā Leondingā pie Lincaus.

Nacionālsociālistiskās Vācijas vēstures gaitā marta mēnesis ir kļuvis sevišķi nozīmīgs. 1933. gadā šai mēnesī Adolfs Hitlers kā valsts kanciers pirmoreiz galīgi uzvarēja vēlēšanu cīņās, 1935. gada martā ārpusauli pārsteidza vispārējās karaklausības izsludināšana, vēl pēc gada vācu karavīri atkal ieņēma Reinzemē, 1939. gadā nodibināja reichsprotektorātu Bohēmijā un Morāvijā.

Diviem lieliem vēsturiskiem marta mēneša notikumiem jāvēlta sevišķa vērība: 1933. gada 21. martā Potsdamā tika svinīgi atklāts pirmais vācu reichstags pēc nacionālsociālisma nākšanas pie varas. Še senajā garnizona baznīcā, lielā prūšu ķēniņa Frīdriha Lielā atdusas vietā Vadonis sapulcināja savus valdības un vācu reichstaga vīrus pie sirmā ģenerālfeldmaršala fon Hindenburga (von Hindenburg), reichsprezidenta, un svinīgi apsolīja, ka nacionālsociālistiskā valdība vēltīs visus spēkus vācu zemes labklājībai un mieram, bet tāpat arī Vācijas valsts goda aizstāvēšanai. Šai dienā vēl reichstags izteica Vadonim un viņa valdībai savu uzticību saskaņā ar savtversmi un piešķīra tiesības, ar kurām tad Vadonis spēja radīt visu to, ko pasaule piedzīvojuši vēsturiskajās marta dienās, un lielo darbu miera labā, kas jau iegājis vēsturē.

Pie šiem lielajiem darbiem pieder arī Lielvācijas valsts proklamēšana. Marta dienās priekš pieciem gadiem tīrējā Austrijā nacionālsociālistiskā revolūcija izbeidza stāvokli, ko mākslīgi atbalstīja agrākās vāciešiem naidīgās valstis, lai nekad neļautu izveidoties vācu tautas vienībai. Tā Vadonis apstiprināja visai pasaulei Vācijas valsts stiprumu un savas personības spēku. Reizē viņš pierādīja arī pretiniekiem, ka Eiropā tikai tad būs miers, kad būs likvidēti strīda objekti, kas jau toreiz Versaļas miera līgumā bija mākslīgi radīti. Izšķirīgais faktors bija tas, ka asinū baiss bija spēcīgāka nekā demokrātu un žīdu smadzeņu akrobatika!

Jāpiemin vēl trešā vēsturiskā marta diena: 1933. gada 13. martā tika nodibināta propagandas reichsministrīja, un toreizējais NSDAP reichspropagandas vadītājs un Berlīnes gauleiters Dr. Gobelss (Dr. Goebbels) tika iecelts par ministru. Jau desmit gadi ir pagājuši, kopš tas ar lielu fanātismu un mīlestību vada ministriju, ko šodien respektē un godā. "Mēs nepārvaldām, mēs strādājam," skaidri paziņoja Dr. Gobelss, savu uzdevumu sākot, "no šepienu jānāk lielajiem impulsiem." Un tā tas bija toreiz — un tā tas ir arī tagad. Vilhelma laukuma propagandas ministrija ir Eiropas kara darbības galīgā centrāle.

Vēsturiska Potsdamas garnizona baznīca, kur 1933. gada 21. martā svinīgi atklāja pirmo vācu reichstagu.

Lielvācijas propagandas ministrija Vilhelma laukumā Berlīnē, kur tagad ir arī Eiropas totālā kara galīgā centrāle.

Lielvācijas karis 1940

VĪNĒ

Vīnes nacionālsociālistiskās pārvaldes nams
— agrākais parlaments.

Greznā, izsmalcināta gotikas celtne —
sv. Stefano doms

Varoņu laukums — Vīnes jaukāka vieta
pilsētas apstādījumu centrā. Aiz va-
ronu pieminekļa halles redzama kultūr
vēstures muzeja lepna celtne.

VĀRTI UZ DIENVIDAUSTRIEM

Vīne gadu simteņiem bijusi lielu pretišķību pilsēta, tādēļ tā ļoti grūti izprotama svešiniekam, kas meklēdams jaunus iespaidus, katru pilsētu vispirms novērtē pēc tā, kas visvairāk dužas acīs. Arhitektam Vīne vispirms ir skaistu celtnu pilsēta, kur visai cienīgi reprezentēti visi celtniecības stili, bet pārsvarā greznais baroks. Vēsturniekam Vīne ir neskaitāmu lepnu pieminekļu bagātīga krātuve. Zinātnieks var apskaut Vīni tās priekšzīmīgi ierīkoto augstskolu, zinātnisko institūtu un laboratoriju dēļ. Mūzikas un teātra mākslas cienītājus dibināti sajūsmina Vīnes opera un Burgteātris ar savām labas gaumes tradīcijām.

Operas un teātra augstvērtīgās izrādes un koncerti agrāk bija pieejami tikai bagātiem tūristiem. Tagad visu to pelnīti var izmantot arī strādnieki un karavīri.

Kopš austrieši pievienojušies vācu tautas saimei, Vīnē mainījies arī daudz kas cits. Pilsētas dzīve, kas bija stipri pagurusi krīzes un iekšējo juku laikos, strauji pulsē jaunas rosmes ritmā. No bezdarba, kas kā smags lietuvēns nomāca vīniešus vēl vairāk nekā berlīniešus, zināms, sen jau ka nav vairs ne vēsts. Rosīgi strādā nevienas daudzās fabrikas un lieli uzņēmumi, bet plaukst arī mazāki pasākumi. Viesnīcās, restorānos un kafejnīcās, kur vēl 1937 g. uz katru viesi gaidīja, un bieži vien veltī, 4—5 apkalpotāji, tagad grūti atrast brīvu vietu. Maz pamazām izžūd arī viss svešais, no malas ievazātais vai uzspiestais.

Platības ziņā Vīne ar saviem 1219 kv. km ievērojami pārsniedz Berlīni. Bet lielpilsētas nosaukumu šī 2 miljonu iedzīvotāju pilsēta pelna tikai tieši šīs savas lielās platības dēļ. Satiksmes līdzekļi ir nepietiekami Vīne var gan lepoties ar 5 tūkst. pāri Donavai resp. Donavas kanālim, 6 plašām stacijām, bet tai nav ne apakšzemes dzelzceļa, ne arī pietiekami daudz tramvaju, par autobusu līnijām jau nemaz nerunājot.

Vīne tomēr ir un paliek svarīgs kultūras un saimniecības centrs Donavas telpā. Atrodoties vistālāk austrumos no Lielvācijas centra, Vīne ir dabiskie vārti uz Dienvidaustrumiem. Sevišķi ievērojama nozīme Vīnei ir kā izejas punktam lielkuģniecībā pa Donavu, tādēļ nākotnē Vīnei paredzams jo straujš uzplaukums.

„Šī pilsēta manās acīs ir pārle! Es tai sagādāšu ietvaru, kas ir tās cienīgs” — sacīja Vadonis 1938. gada 9. aprīlī. Pakāpeniski tas arī realizējas.
E. Tūbelis.

Renesanses stilā celtā Vīnes opera un pilsētas satiksmes dzīvākais centrs — Kerntenas iela. Tā būvēta 1861./69. g. un ir viena no pirmajām lepņākajām ceļnēm agrāko nojaukto Vīnes noceitinājumu rajonā.

ABSOLŪTĀ ZĒME

(18. turpinājums.)

Ierējās Liedagu suns. Kaislīgi trokšņodams, tas kāpās arvien tālāk rudzu laukā, bet kūlēji darīja savu netraucēti. Likās, ar šādām briesmām viņi bija tā apraduši, ka suna tuvums sniedza pat zināmu iedrošinājumu. Par to Daiga tūdaļ pārliecinājās. Suns rēja, gandrīz bīksēs ķerdamies, bet mēmais vēl nadržīgāk cirta kūli pret sakārnī.

Piepeši atskanēja šāvieni, un arī Daiga ielapka lazdas pazarē haismās trīsās. Uz visām debesu pusēm skrēja labības kūlēji. Pat suns smilkskēdams rikvoja mājup. Viens pakampa maisu plecā, skrēja, aizsēās un krišus iekrita lazdas krūmā netālu no Daigas kājam. Brīdi viņš klausījās bez elpas, tad gatavojās bēgt tālāk, bet, kaut ko nelāgu sadzirdis, spriedās lapās dziļāk. Pašķīda otra šāviena uguns, mērķēta tieši pret bēgļiem. Mēmais izēsa naktī drausmu vaidienu. Kaut kur līci nošāca ūdens. Bēgļi joņoja pār upi peldus.

Šāvēji tālāk nevajāja, smiedamies atgriezās mājup.

„Tagad dabūja vairāk par visām reizēm,” Arvis sacīja.

„Vienīgi svina pupas.” Juris piebalsoja, „tādiem saiešpām derīgas.”

Sakņupis blakus maisam, Aleksandrs vēl vienmēr drebujoja. Brīžiem likās, ka viņam pat zobi klab. Bet kad vajātāji varēja būt jau pie augu dārza, viņš sasirdījies izgrūda: „Es tev pašam parādīšu svina pupu!”

Daiga asi lēma: jāļaujas zināmai tūlīt, jo, vajātājiem ieejot namā, Aleksandrs kļūs pat pādrošs. Bet kā iesākt, lai šis pārāk nesatrauktos?

„Nebaidies, Aleksandr! Es jūs ar svilpienu brīdināju. Neklausījāties. Lūk, kā nu iznāca. Tomēr labi, ka tu nošķiebies sāpus. Citādi, kas zina...”

Aleksandrs čurnēja blakus maisam kā pīrakmeņots.

Daiga: „Tavs tēva brālis tik sāpīgi iekliedzās: droši vien ķēra. Kam neklausījāt manu svilpienu!”

Pīrakmeņotais smacīgi nopūtās. Tas bija ilgi ajzturēts gaisa jonis, it kā kad pati dzīvība kūpētu ārā. „Tev vajadzēja skriet mums klāt un pateikt skaidri, kas gaidāms.”

„Es taču vairs nepaspēju. Skriedama biju līdz nespēkam piekususi. Ai Aleksandr, kam tev vajadzēja skraidelēt ap šādiem niekiem!”

„Nav vis nieki.”

„Kā nav! Vai jums Valgastos maizes trūkst?”

„Maizes pietiek trim gadiem, bet mēs gribējām iegūt ražīgāku rudzu sēklu. Par naudu Liedagu Riklis nevienam nepārdod, to mēs skaidri zinām.”

„Ja nu tevī būtu ķērusi lode, kam tad tā sēkla derētu?”

„Virsū nedrīkst vis tēmet. Tāds ir likums. Un ja tēva brālis būs nāvīgi ievainots, tad mēs vēl redzēsīm.”

„Labāk nedraudī! Vēl tagad, kad visas briesmas jau pāri, es nevaru aptvert, ne saprast, vai tiešām tik lēti bijuši tavi zvērestī un solījumi. Ateries, ko tu vēl nesē man sacīji, mājup braucot no stacijas! Tādēļ vien, ka esmu taviem vārdiem ticējusi, man neizsakāms kauns, bet tev pašam laikam tā nepavisam nav. Žēl! Uz priekšu arī man negribot jāpaliek apdomīgākai un piesardzīgākai. Vai vislabāk pēc šīs nakts notikuma staigāsim katrs savu ceļu kā svešinieki. Kā tu domā?”

Atskanēja it kā bērna āpuksti.

Daiga piecēlās kājās.

„Dzīvo vesels, Aleksandr!”

„Pagaidi, jei drusku vēl pagaidi!”

„Man jāsteidzas mājās. Ko tu gribi vēl teikti? Saki drīz!”

„Jā, nūdien, šī bija beidzamā reize. Mūždien mēmajam līdzī vairs nestaigāšu. Arī tēvs bija drusku vainīgs. Nemītiģi urbās apkārt, kaut reiz varētu dabūt Liedagu rudzu sēklu. Par naudu nepārdod, teicu, un citas izejas mums nebija.”

Vienalga, ja nav, tad lai nav, bet zādzības ir cilvēka goda neļiedzīgākais traips. Un tagad, Aleksandr, nepūlies maņ vairāk legalvot, ka jauzu valodas par jūsmājām ir pārspīlētas! Pati redzēju un, iekam tu nebūsi darbos pierādījis, ka visiem spēkiem gribi laboties, tikmēr netuvojies man!”

Apkaunotais kā dusmās grāba zagto rudzu maisu.

„Nē, draugs, maizes labība nav zemē beņama. Šo maisu tu nonēs Liedagu klēts priekšā jau šovakar, jo dienā tev varbūt būs kauns.”

„Jā nūdien, nonēsīšu!”

„Jā, tas jādara. Citādi neceri, ka es ar tevi kādreiz vēl sastapšos un parunāšu.”

Daiga sāka iet. Gabaliņu pagājusi, viņa īsi apstājās. Vēl tomēr Aleksandram zagtās labības maiss nebūtu jānonēs citur, nevis tā cilvēka klēts priekšā, kas viņai vairs nepievērsa pat mazāko ievērtību? Nē, lai nes vien, jo viņa taču gribēja redzēt, cik paklausīgs cilvēks, kas zvērējis laboties.

Vienīgi Daiga pati vislabāk saprata, kādas pārvērtības atkal bija nesis šis notikums. Aleksandrā saskaņīto cilvēka bērnu viņa nebija pārveidojusi. Ūdentīna skūpstu tā tad vēlī lāvus: papemēt Aleksandram. Un Arvis vadīja savu īpatu dzīvi. Kas gan policis pēri šai šaurajā telpā? Viņa aizgā-

ja gar Liepkrastu purvmalu naktī viena. Vai tas nebija pārāk virišķīgi, ja pat domās vajadzēja apzināties kailu vientuļību! Kad ausmojās nākamā diena, viņa nāca atkal pa to pašu stīgu atpakaļ. Jā, nāca, bet tikai uz Liedagiem darbā, lai Liepkrastu rudzi nebūtu jāplauj rokām.

Klēts priekšā viņa nesaskatīja naktī kulto rudzu maisu. To neredzēja arī pie lazdas krūma izbērtu, nedz izvaicātie Liedagu ļaudis zināja par tādu kaut ko pastāstīt. Tāds bija Aleksandrs. Bet kāds bija Arvis un kāds Ūdentīns? Daiga varēja ar prieku pateikties cilvēka gaitu šķīrējai varai, kas palīdzēja kļūdas novērst jau priekšlaikā.

Otrā rudzu plaujas dienā Arvis parādījās mazliet piesaistīgāks, turpretim Daiga centās iet savu vientuļības ceļu. Kam ļauties skaistuma varā un pieķerties, ja pēc tam sagaidīja vienīgi smeldze! Tomēr par cik šī kļuva atturīgāka, par tik viņā pamodās cīņas gars. Un darba beigās viņš uzaiicināja apskatīt zivju dīķi, kas bija dažādiem krūmiem aizaudzis, norieta sārtauma apstarots un patīkams jaunu cilvēku sirds vēlēms.

„Ir taču vēls,” Daiga atrunājās, „mājās arī gaida.”

Arvis pievērsa grodu skatu. Acis dzēji spīgoja. „Daiga, vai beidzot nebūtu pienācis laiks?”

„Neko nesaprotu. Kāds laiks?”

„Jā, vai mums nederētu izbeigt šīs pu- tekļu zārkā iekamās kildas?”

„Tik skaisti jūs to pateicāt: mums. Parasti un vienmēr mēdz būt vienīgi otrs vainīgs.”

„Dots pret dotu — dabas likums. Un domāju, to arī jūs man nedrīkstāt pārmest.”

Daiga tomēr sāka iet blakus jauneklīm, ko dienas darbs nebija nogurdinājis ne mazākā mērā. „Pavisam jocīgs man šķiet jūsu pieminētais dabas likums.”

„Ak, jūs gribat aizrādīt, ka tikai es toreiz biju vainīgs?”

Meiņas acis apskrējās karstas. Viņa arī piestāja soli, teica: „Jūs laikam mani turat par atgremotāju dzīvnieku? Ja kas reiz bijis, tas — miris, bet mēs katrs par savu dzīvojam tālāk. Labāk pasakait, ko jūs gribat sava dīķa krastā man rādīt? Zivis, ūdeni vai debesu atblāzmu?”

Jauneklim cirtās zobi, tak kvēle skubināja runāt: „Patī daba jūs turpmāk nosodīs, ja nepratīsīt cienīt tās skaistumu. Tagad mēs it labi zinām, ka atmaksājot atriebējs izdarās desmitkārtīgi. Jūs Jāņu naktī varbūt ieguvāt tikai vienu skūpstu, bet es — cik vēlējos. Tomēr tas nebija prātīgi, un vēl aplamāk atmaksu vairot uz priekšu. Es taču varu galvot, ka arī Ūdentīns ir tikai minētās atriebības upuris.”

Daiga spīnīgi sarauca lūpas. „Kā noproto, jums patīk ap sevi sasaištīt vairāku cilvēku likteņus. Bagāts vīrs, saprotams, arī tādas lietas var atļauties.”

„Lūdzu, izboboļieties līdz galam!” Arvis it kā drusku atsala. „Un, visbeidzot, ja jums šis ceļš liekas kā slogs, mēs varam neiet apkārt dīķim, bet no šīs pašas vietas atgriezties.”

„Labi, kā jums patīk.”

„Šai karņ par visām lietām nepārprotami pierādās plūtokratijas un bolševisma vienādā būtība un visu žīdu nematnīgais mērķis — izsūkt tautas un padarīt tās par savas starptautiskās noziedznieku bandas vergiem.”

Adolf Hitler.

Viņš tomēr gāja uz priekšu. Un Daiga sekoja klusēdama. Arvja vēsums atmodināja un atraisīja gribas spēka valdītu siltumu. Ja nu vēlējās kopā iet kaut vai ap dīķi vien, Daigai vajadzēja ņemt palīgā Arvja pirmtējo dedzību, jo pretējā gadījumā uzjundītajam ugunskuram būtu jāapdzies.

„Skaisti apaudzis dīķis,” viņa sacīja, „krūmi savvalā auguši vai stādīti?”

„Dažādā veidā iesakņojušies.” — It kā manīdams, ka Daiga grib pielaiķot valodu, viņš centās noturēties apvaldības čaulā. Šīs svārstības varbūt vēl ilgi nebeigtos, ja pieeši spraucenisks notikums nepaskirtu raitāku plīvuru. Gandrīz sausumā izlīdusi karpa traucās dzelmē ar tādu sparū, ka ūdens šļāce ķēra Daigas seju. Meiča satīngā izbrīnā satraukta. Arvja seju rotāja smaids.

„Tiešām neticēju, ka te dzīvo tik liels zivis.”

„Bagātam cilvēkam viss aug un veidojas lielumā. Iesim tālāk klusākiem soļiem. Lūk, vai jūs redzat?”

Zāļu pudurī gulēja kā sudrābaina oša šķīļa.

„Vai tad tā ir zivs?”

Arvis brīdināja nekustēties, pats pagāja maziet likumā, sameklēja iekārtotu grozveidīgu režģi, ko veikli uzvāza zāļu pudurim virsū. „Saturiet, lūdzu, šo kātu! Tikai neļaujiet pacelties augšā!”

Tūlīt viņš sarauca sporta bikšu galus augstāk, jo dīķa dibens bija staigns, iebriņda, ņēma režģi savā rīcībā, un Daigai atli-

ka tikai sekot brīnumam. Cilindrveidīgā sprostā ar rokām gūstītā karpa tūdaļ centās izrādīt savu spēku. Šķīda ūdens. Zivs mēģināja pat lēkt, bet atsitās pret saimnieka krūtīm. Tad pēkšņi visi trokšņi norima, un arī Arvis palika lēnīgāks.

„Paspruka?” Daiga spridzīgi ievaicājās. Arvis neatbildēja, tikai taustījās ūdenī, kamēr zivi ievirzīja cilindra sāņņejā. Te ierīkoto tīkļa kuli varēja pēc vajadzības atvienot režģim. Un tīklīdz uzdevums bija veikts, Arvis pamazām izkāpa krastā.

„Apskatīsim,” viņš teica, lomu celdams malā, „cik liela un trekna nobarojusies?”

Daiga nemirkšķināja pat plakstus. Tik platu, tik skaistu biezmuguri viņa vēl nekad nebija redzējusi. Nometās ceļos. To pašu darīja arī Arvis, un viņu runas bija tā nosvarojušās, ka nevienam vairs nevajadzēja it kā aizvainoti apkļust, nedz meklēt pazobojuma kodolu.

„Ai, nevardziniet taču tik ilgi krastā! Cik grūti citā žaunasi!”

„Jūs negribētu pārņest mājās?”

„Es?” Daiga paskatījās silti starinājās acīs un aši novērsās. „Liepkrastos taču nav nevienas pelķītes, jā, nav pat linu mārka, kur šādu dzīvnieku ielaist.”

„Es gan domāju, ka tik traki nav. Ja patik svaigu uzglabāt, pietiek spaiņa ūdens. Bet šādu vecumu piedzīvojušai vislabākā iestāde būtu — panna. Aiznesiet savai mātei, tad nebūs par zivīm jāmaksā Valgastu Pelēcim.”

Daiga atkal nepatīkami viebās. Kam gan viņš vēl centās gandrīz katra teikuma galā

drumstālot pašreizējo prieku? „Jā, zivis mēs kādreiz pirkām. Pasūtīnājām clemņiem. Citā laikā mēs nevarām atļauties pirktas zivis likt galdā.”

„Par šo 'nebūs jāmaksā.’

„Kas zina, kā jūs to domājat.”

Arvis pēkšņi pietrūkās kājās, reizē paceldams arī karpu. Zīgīs rokas vēziens, un zivs iekrita ūdenī. Daiga samulsusi skatījās dīķī. Kritiena mirklī uzjundītie viņu gredzeni izplūda, lēnām aizsniedzami pretējo krastu, kur izlīdzinājās rāmajā ūdens virsmā. Neapdomīgi izteiktos vārdus viņa tā nožēloja, ka acis spraucās asaras. Tik smagi piecēlies kājās vēl nekad mūžā nebija bijis. Kā pātagas cirtieņu veicis, Arvis nostājās pilnā auguma sprindzībā, it kā vairs nevienam citam nebūtu varas to iekustināt. Ko lai viņa teiktu? Taču alka saplosīt derdzīgo klusumu, bet arī baidījās kaut ko iesākt. Izprātojās dažād: un atrada, ka vienīgi mierpilnā sejā ietverts prieks varēja palīdzēt. Un tādējādi, nostājusies ar skatu tieši pret dīķa vidū, viņa sacīja: „Nezi, ko patlaban domā zivtiņa, atgūvusi jau gandrīz zaudēto dzīvību?”

Arvi šī skaņa neizraisīja atbalsi. Viņš tikai izvilka sausumā klūdžiju režģi un nolika to blakus tīklam. Apzūl. Taču arī šī iecietības pietika, lai neskrītu projām kā apsvilis. Drīz pēc tam šķita, ka viņš diezgan rūgti nožēloja pārsteidzību, ko par labu griezt varēja vienīgi iepriekš apsvērtā izdoma.

(Turpinājums sekos.)

Dziedniecības augu parauglaciņi.

Mežorožu krūmu, kas dod vitamīniem bagātus augļus, var izaudzēt pat pagalma stūrī.

AUGI VESELĪBAI

Garā ziema prasa lielu enerģijas patēriņu, un, pavasarim tuvojoties, cilvēka organismā izsīkst daudzas vērtīgas vielas, kas bija uzkrātas iepriekšējā vasarā un rudenī. Izsīkst arī rudenī sagādātie sakņu dziedniecības augu un tēju krājumi. Cilvēki sajūt nogurumu, organismā rodas traucējumi un vairojas slimības.

Priekš kara organismam trūkstošo vielu pievadīšanai pavasaros bija dabūjami dažādi ārzemju augļi, aptiekās netrūka vērtīgu diētisku līdzekļu, vitamīnu preparātu un visdažādāko medikamentu. Kara apstākļos arī visas šīs preces ierobežotas un grūti dabūjamas. Lai nodrošinātu savu veselību arī nākošā gadā, katram jau agrā pavasarī jā-sāk rūpēties, lai sagādātu savām vajadzībām vismaz daļu nepieciešamo dziedniecības, garša un eļļas augu, ar kuru varētu aizstāt trūkstošās ārzemju preces. Mūsu zemē sastopama virknē visdažādāko savvajā augošu stādu, kas dod vērtīgus dziedniecības

līdzekļus. Ēst atzīmējam tos, kas vācami agrā pavasarī.

Ozolu mizas (Cortex Quercus) vāc no jauniem ozolu stumbriem, vai vislabāk no nocirstu vecu koku zariem, lai nenopostītu jaunās audzes. Miza novārījumu lieto pret caureju.

Krūķļu mizas (Cortex Frangulae). Krūķļu mizu tēja ir ļoti labs caurejas līdzeklis. Mizas nav lietojamas pirmajā gadā, bet vismaz vienu gadu jāļauj tām fermentēties.

Islandes ķērpji (Lichen Islandicus) sastopami sausos skuju koku mežos pelēki zaļganā krāsā, sausā laikā sakaltuši, kādēļ ieteicams tos vākt mitrā laikā. Tēju lieto pret krūšu slimībām. Lai tēja nebūtu pār-mērīgi rūgta, ieteicams to iepriekš uz īsu laiku apliet ar karstu ūdeni, kas rūgtvielas izvelk.

Milteņu lapas (Folia uvae Ursi) sastopamas sausos mežos un uzkalnos. Viens no labākajiem urina dzinēja un arī iekšējo orgānu dezinfekcijas līdzekļiem.

Galienāku ziedi ar kausinēm (Flores Primulae). Šī ir viens no pirmajām pa-

vasaļa puķēm plāvās un mežmalēs, zied dzelteniem ziediem. Šo tēju lieto kā akūtpošanas līdzekli.

Priežu pumpuri (Gemurae Pinus) vācami pavasarī, kad tie vēl nav izcīti. Pumpuru novārījumu lieto pret elpošanas orgānu slimībām un aromatiskām peldēm.

Visiem zemes īpašniekiem un ģimenes dārzniekiem kopīgiem bez parastajiem saknauģiem šopavasār neliela vieta jāatēda arī dziedniecības, eļļas un garšaugiem. Ieteicams būtu audzēt:

Kumelītes (Matricaria Chamomilla) kuru ziedus, kā zīnāms, lieto plaši un vispusīgi tējai, skalošanai, kompresēm u. t. t.

Baldriānu (Valeriana officinalis) var ieaudzēt no savvalā augošiem jauniem stādītiem vai arī no sēklīm. Sakņu tēju lieto kā teicamu nomierinātāju līdzekli. Ja sakņu ražu grib ievākt vēl šoruden, baldriāns jā-iēsēj jau tagad kastītēs, lai vēlāk to varētu pārstādīt dārzos.

Piparmētras (Mentha piperita) audzējamas tikai no dēstiem. Lapu tēju lieto pret kuņģa darbības traucējumiem.

Meža rozēs (Rosa canina) ieteicams dēstīt gar žogmalām, ceļmalām, apstādījumiem. Rožu augļu čaulas satur bagātīgi C-vitamīnu.

Magonēs (Papaver somniferum) ir vērtīgs eļļas augs, sēklas satur līdz 50 procentu tauku eļļas. Ienākušās magoņu sēklīs opija nav.

Sinepju (Sinapis alba) graudi satur tauku eļļas. Graudus lieto arī kā garšvielu.

Nemazāk svarīga nozīme cilvēka veselībai ir arī dažādiem garšaugiem. kā pipoļiem, ķiplokiem, lociņiem, dillēm, pētersīļiem, mārrutkiem, estragonam, majorānam, puraviem, ķresēm, turku pipariem u. c. Svarīgāko dziedniecības un eļļas augu sēklas mazumā būs dabūjamas sēklu tirgotavās Rīgā.

R. J.

Iztaisnojot fronti, kāds apvidus dienvidaustrumos no Ilmeņa ezera atbrīvots. Civīliedzīvotāji pānkā pamet savas sādžas un dodas līdz vācu armijai, lai tikai nenāktu vairs boļševiku varā. Tā kaļa ceļam blakus virknējas nepārskatāmi gojais bēgļu gājiens, kas jūsties drošs tikai tur, kur vācu armija atkal apstāsies jaunās pozīcijās.

Mierīgi un pēc plāna vācu armija atstāja Demjansku, bet civīliedzīvotājos tas izraisīja pānkā viņi negribēja vairs otrreiz piedzīvot boļševītu briesmas. Un vācu kaļavīri laiņņi palīdzēja svešās tautas vīriem, sievietēm un mēķēm glābt savu dzīvību.

Raudādami un krustus mezdumi, iedzīvotāji lūdz vācu kaļavīrus uzņemt viņus transporta mašīnās, lai tiktu prom no savas zemes lielākajām briesmām — boļševīkiem

Vācu kaļavīri palīdz, cik vien varēdami, vīsiem iedzīvotājiem, kas nāves bailēs bēg no saviem vecajiem spīdzinātājiem, kad vācu armija atstāj Demjansku

Uzp. „Atlantic” (4)

Tikai ne pie boļševīkiem!

Vai ir iespējams, ka mierīgie iedzīvotāji kara laikā ilgojas pēc ienaidnieka un baidās no sava kaļaspēka? Vēl vairāk, vai ir iedomājams, ka civīliedzīvotāji atstātu savas mājas, iedzīvi un dzimteni, dodoties līdz svešajam iebrucējam, lai tikai nenāktu vairs savas zemes kaļotāju un valdītāju varā? Liktoš absurds, bet austrumu frontē tas tā ir! Veltīgi boļševiku avīzes, radiofons un mītiņu runātāji kliedz par vācu briesmu darbiem ieņemtajos apgabalos, — šo apgabalu iedzīvotāji jau pēc dažu dienu pieredzes saprot, ka šie „iebrucēji” patiesībā ir viņu atbrīvotāji un draugi, bet viņu „aizstāvji” un vadītāji ir bijuši visbriesmīgākie varmākas un bēdes. Iedzīvotāji saprot, ka līdz ar vācu un sabiedroto tautu kaļavīru ienākšanu padomijas telpā arī viņiem ir sākusies jauna, cilvēciska dzīve, kāda tiem liegta 25 gadus. Pat kaļa apstākļos, tiešā frontes tuvumā, kur civīliedzīvotājiem daudz jācieš no kara darbības, pat tur padomijas ļaudis drīz vien redz un saprot, ka ir mīļīga starpība starp kultūriālo Eiropu un mežonīgo židiskā boļševīsmu varu, kas viņus žņaugusi tik ilgus gadus. Vai tad vairs kāds brīnums, ka vācu armijai, frontes iztaisnoānas nolūkos atstājot kādu pilsētu vai apgabalu, civīliedzīvotājus pārņem izmisums par nākamajām dienām, kad tur atkal atgriezīsies Kremļa tumšās varas kaļpi! Iedzīvotāji pamet visu, ko nespēj paņest, un nepārskatāmās strauvēs plūst prom no dzimtajām vietām, doāas bēgļu gaitās līdz vācu armijai, jo to viņi tiri dabiski uzskata par savu draugu un glābēju no „paradīzes” posta. Un „fašistiskais iebrucējs” sniedz palīdzīgu roku ikvienam nabaga bēglim, kam vien spēj.

Kk.

Z. Tālberga — Saulainais ceļš.

Z. Tālberga — Jounā iela Rīgā.

IZSTĀDE ZINTAS MĀKSLAS SALONĀ

Zelma Tālberga

Zelmas Tālbergas asējumu, akvareļu, zīmējumu, kā arī viņas darināto grāmatu vāku un ilustrāciju klāsts apņem salona apakšējās telpas. Te māksliniece sakopojusi savus redzamākos darbus, darinātus piecu gadu laikā. Tālberga veltījusi daudz uzmanības lauku sētai. Savos asējumos viņa tver Zemgales raksturīgās celtnes un to iekšieni. Akvareļos māksliniece sniedz seriju ar sirmās Rīgas skatiem.

Tālberga nāk no Zemgales. Dzimusi viņa Šķības Lejaspluņķos. Latvijas mākslas akadēmijā iestājusies 1923. g. Beigusi ar diplomdarbu „Lauku podniecība” prof. R. Zarriņa vadīto grafikas meistardarbnīcu 1935. g. Piedalījies Kultūras fonda I un III, Latvijas rakstu un mākslas kameras rīkotajā u. c. mākslas izstādēs.

Roberts Bērziņš.

Roberts Bērziņš izstādījis savas pedējā gada gleznas eļļā. Citreiz tumši brūno paleti mākslinieks pārmainījis pret gaišām, priecīgām krāsām. Viņa Vidzemes augstienes pavasara ainavas ar zilajām tālēm sevišķi gaišas. Bērziņš, labi pazīdams lauku dzīvi un darbus, iemīlējis arī to gleznošanu. Vai tas ir arājs, kas pēc darba cēliena ietur brokastis, atzvēlies pret bērzu, vai zirgi piegulnieku ugunsкура klīstošo dūmu apnēti, vai arī ražas novācēji, var redzēt — visi tie Bērziņa izjūtai tuvi, seni pazīpas un mākslinieks tos glezno pārliecinoši.

Bērziņš dzimis 1908. g. 25. decembrī Nītaures Kalnakliņģeniekos. 1925. g. viņš iestājas Mākslas akadēmijā un 1936. g. beidz tās figūrālo meistardarbnīcu ar diplomdarbu „Klētina”.

A. B.

R. Bērziņš — Kartupeļu novācējs.

R. Bērziņš — Arājs.

Richarda Vāgnera operas
„Loengrīns” inscēnējuma.

Loengrīns — Arnolds Skara un
Elza — Erna Kukaine.

R. Blaumaņa „Pazudušais dēls”.

LIEPĀJAS TEĀTRIS UN OPERA

Liepājas operas un drāmas teātris, kas jau priekš boļševiku varas laika rosīgi darbojās, dodot iespēju izvirzīties daudziem jauniem apdavinātiem spēkiem, ievērojami uzplaucis sava ilggadējā direktora V. Štāla vadībā. Daudz jaunu ierosinājumu devis arī uzņēmīgais teātra intendants fon Zicharts (von Sichert), kas darbojies Brēmenes pilsētas teātrī.

Liepājas teātris ir vienīgais, kur pārstāvēti visi četri mākslas veidi: drāma, opera, operete un balets. Bez tam teātris, kam tagad ir labs orķestris ar 42 mūziķiem, rīko arī simfoniskus koncertus. Kā pastāvīgi diriģenti darbojas B. Ķuņķis, O. Karls un A. Lapiņš, bet kā viesis — P. Kloos no Frankfurtes pie Mainas operas. Kā operai, tā teātrim un baletam praktiski ir tas pats spēļu plāns kā Rīgai. Liepājnieki nevien repertuāra, bet arī mākslinieciskā realizējuma ziņā grib būt līdzvērtīgi metropolei. Opera sezonu sāka ar Loengrīnu vācu valodā Klosa iestudējumā un fon Zicharta inscēnējumā. Repertuārā šai sezonā ir šādi darbi: Sevijas bārdzīnis, Karmena, Traviata, Madame Butterfly, Pārdošana līgava, Toska, Klīstošais holandiešis, Ieleja, Melnais Pēteris un sagatavošanā vēl — Figaro kāzas, Ugunī, Kavaleria rustikana un Pajaco. Vairums spēku komplektējas no jaunākās paaudzes māksliniekiem. Redzamākais no tiem ir sevišķi liriskais tenors Arnolds Skara, kam dots viss, lai plūktu panākumu laurus katrā izrādē. Valdzina viņa dziedātais balss metalls. Plaša diapazona balss ir spēcīgam drāmatiskajam tenoram A. Obšteīnam. Svaigas, patīkama tembra balss ir abiem jaunajiem baritoniem — J. Borgam un A. Petrēvicam, kā arī basiem — K. Liedagam un B. Piekalnītim. Rutnētajam dziedonim P. Latīševam dziedājumā netrūkst spēka varēības. Drošiem vilcieniem viņš rāda skaidrus, dzīvus, izteiksmīgi niansētus tēlus, kaut arī dažreiz mazliet stūrājus. Visas dotības, lai izveidoties par labiem spēkiem, ir solistēm: L. Sepei, N. Komisārei, E. Kukainei, L. Maršalkai un H. Strausei.

Arī drāmā vairums tēlotāju nāk no jaunākās paaudzes. Kā režisori darbojas: J. Kopštāls, N. Mūrnieks un L. Stengele. No jaunākās paaudzes aktieriem stipri progresē Pauls Zāītis, Gothards Elsiņš un bijušā rīdziniece Irgarde Mitreviče. Viņu radītie tēli: Uldis lugā „Pūt, vējipi”, Krustiņš — „Pazudušajā dēlā” un Roze Bernda līdzīga nosaukuma G. Hauptmaņa lugā — pārlicina un dzīvi pauz raksturu dziļumu.

Dekoratori — A. Dajevskis un R. Pilādzis — abi liepājnieki — ārkli gādā par dekoratīvo ietēru. Dajevska bagātās fantāzijas lidojumi ir ar labu gaumi. Pilādža stingri ieturētais latviešu kolorīts arī vien ir tikams.

E. T

J. Raiņa „Pūt, vējipi” aina.

SĀKAS PAVASARIS

senčus, kaut vai valkādami vītu sudraba gredzenu. Neviens arī laikam nebūs meties uz upi mazgāties pirms saules lekta, jo tekošs ūdens daudz ertāk sasniedzams dzīvoklī. Šī rīcība, pēc senas tradīcijas, vajadzīga tāpēc, lai šķīstītos pēc ziemas stinguma un pasargātos no modinātiem dabas spēkiem, jo pavasaris esot visbīstamākais burvju laiks. Jā, to laikam nianis nevienu vien sirds...

Seniem latviešiem piemītis arī teicamais paradums. Kāpostu Māras vakarā izbeigt uguns dedzināšanu, lai pasargātos no ugunsgrēkiem, pērkonā, un vispār uguns postīgā spēkā. Mēs turpretim, šim piemēram sekodami, it labi varētu izsargāties no pārmērīga elektrības rēķina.

Vēl Māras diena jāievēro šādas senmātes gudrības: bērniem jāceļas agri, lai lācis miegu neatdod; govīm jāiesien ledus gabals astē, lai tās nebizotu; kokus nedrīkst cirst, jo tiem sāp un alksnim tekot pat asinis; ābeles jāpušķo prievītēm, lai āboli labi augtu, aitas jāuzmana, lai skaugi nenāk viņu uz pieres cirt; meitām krustceļā jāklausa, uz kuru pusi gailis dzied, jo no tās puses gaidāmi precinieki.

Tādu priecīgu dziedātāju gaili derētu ierīkot pie „Lielā pulksteņa”, tāpat aļejās pie kanāla un Vērmanes dārzā pie daudz redzējošo lauvu kļūšajiem purniem, jo tur patlaban, pavasarim sākoties, jaunieši nāk satikties pa visiem ceļiem, — tad nu šazini, kurš īstais precinieks!

Vēl pavasarī laikus jānodrošinās pret mūšēm. To dara tā: Ģertrūdes dienā maļ rokas dzurnaviņas. Otrs aiz durvīm prasā: „Ko tu maļ?” Malējs atbild: „Mušas maļu.” Uz ko otrs sāka: „Mal, mal, ka vari samalt!” Tas darāms pa trim laģiem.

Pavasarī sākas arī ziļēšana par vasaru: ja sniegu nodzīnusi saule, kā tad tā vasara būs sausa. Ja teteris sāk rīkt jaunā mēnesī, uznāks aukstums. Bet tā ka pavasarī dažkārt miegs tik dziļš, ka ir trauksmi nevar būt, tad gan jāšaubās, vai par teteņa rūcienu tiksīm skaidrībā, vismaz līdz šim tas reti dzirdēts. Ja zāle ātri aug, vasara būs auglīga.

Sevišķi jāpiesargas, lai pavasarī nedzirdētu balodi pūšam, jo tad pašam tai gadā daudz jānopūšas. Protams, tas neattiecas uz sapaļinām nopūtām, jo mīlētāji, it īpaši pavasarī, nopūšas daudz un labprāt, par ko balodis noteikti nebūs vainojams.

Visai uzmanīgiem jābūt pret pirmo pavasara tauriņu. Ja tas balts, tad šogad būs laba dzīve, ja melns — tad slikta, bet ja raibs, tad raiba. Pagaidām pirmais tauriņš vēl nav redzēts, — vismaz līdz redakcijai

tas nav atlidojis, bet ilgi vairs nebūs jāgaida, jo visas citas pavasara zīmes ir parādījušās. Cilvēki kļuvuši laipnāki, namamātes nāk no tirgus ar pūpoliem, Jānītīm uz deguna parādījušies priecīgi raibumi, no ziemīgā sīpola izdīguši loki viszaļākajā vitamīnu krāsā, grāmatu veikalos sāk vairāk pieprasīt dzejoļus. Devīgais pavasaris šogad tik bagātīgi šķiežas ar sauli, ka drīz visi būsīm brūni, jo tā mode jau sen pagājusi, kad skaistules visādi darījās, lai nenodegtu: pirmo reizi skudras redzot, uzspļāva skudru pūžnim, mazgājās ar varžu kurkulem un apēda pirmo zemeņu ziedu.

Tā sākas pavasaris. Pēc labajiem miera laika tikumiem šo rakstu vajadzētu nobeigt ar satikšanos zem liepām siltā pavasara vakarā. Taču šim pavasarim vēl raksturīgāks ir vakars, kad dzimtenes meitene, pārnākusi no darba, raksta vēstuli draugam frontē vai darba dienestā:

„Sveicu tevi pavasarī.”

R. L.

„Apsveicu jūs ar pavasarī!” kāds mani uzrunāja. Izbrīnā nolūkojos, kā šis cilvēks aizgāja: kailu galvu, seju pacēlis pret sauli, smaidīdams gluži bez iemesla. Tas notika Ģertrūdes dienā, kad mostas kukaiņi un lācis pagriežoties uz otriem sāniem.

Apsveicu jūs ar pavasarī!

Šis svešā garāmgājēja sveiciens mani ieliksmoja vairāk nekā visi laimes vēlējumi jaunajā gadā un dzimundienā, kad priecīgu seju jātencina, kaut gan neviņam nekāda īpaša prieka nav par to, ka esi gadījies taisni uz šīs planētas un kļuvis gadu vecāks.

Tad arī es noņēmu cepuri un uzsaucu pavasara sveicienu pirmajam paziņam, kas gadījās ceļā. Tam galvā dižojās liela ausaina cepure un sejā bija iestīngusi visa ziemas idzība, jo pavasara atnākšana taču oficiāli vēl nebija apstiprināta.

„Vai tiešām pavasaris?” viņš viebās, it kā tās varētu būt pejamās baumas. „Vēl var uznākt liels aukstums.” Un viņš aizbrāzās līdz pavasara vējam, laikam baidīdamies, ka nepiedāvāju pavasarī par spekulācijas cenām.

Taču 21. martā, kad saule gluži likumīgi pastaigājās pāri pavasara punktam, viņš noņēma ausaino cepuri un ievietoja laikrakstā sludinājumu:

„Mainu siltu ziemas cepuri pret gaišiem cimdium.”

Un ar to tad arī oficiāli sākās pavasaris. Kādēļ viņš īstenībā ieradies jau agrāk inkognito, to labi zina vecmāmiņa: rudēni siliem neesot gāji noziedējuši, bet sveču dienā pilējušas patoebes.

Nevar gan diemžēl apgalvot, ka mēs, pēc sena paraduma, pavasarī būtu sagaidījuši vakaros kaimiņā gavilējoči. Mūsu laikos gavilēšana sīkstāj gaušanās par pārpildītiem tramvajiem un kīno bilšu iegādes grūtībām, lai gan citādi mēs labprāt atceramies

Lūk, kur pirmā vizbulīte!
Arī darba vīriem patīk saule.

Vecākās ģimenes dārziņu kolonijās, piem., Lapeņu kolonijā, rūpīgi dārziņu kopēji ne tikai iekopuši ogu un augļu dārziņus, bet uzcēluši arī glītas mājiņas, kuŗās var dzīvot pat ziemā. Dārziņu apkopšanas darbi tur rit jau pilnā gaitā, jo tikai labi kopti tie dos bagātīgu ražu.

Darba prieks

Māmiņ, kad iesim atkal uz ģimenes dārziņu?" — tā 7 g. v. Rutīna ik dienas taujā savai mātei — ārstei V. „Jā, kad iesim? Kad iesim?” piebalso abas jaunākās atvasītes — Aldona ar Kārlīti. — „Pagaidiet, bērni, svētdienu, kad man būs laiks,” nomierina māte. Tā šie gājieni uz netālo ģimenes dārziņu sākušies vasarā un kļuvuši par patīkamu nepieciešamību pat ziemā. Savu dārziņu mīl arī pati ārste, kas dzimusi un augusi laukos: „Svētdienas ģimenes dārziņā pēc ārstniecības kabinetos un slimnieku apmeklējumos pavadītās nedēļas ir mana labākā atpūta. Savus 200 kv. metrus arī apraku un apstādīju pati pa svētdienām. Labā sakņu raža rudenī, kuŗas pietika gandrīz visai ziemai, bija jauks gandarījums par vasaras rūpēm.”

Tādu prieku un gandarījumu šie vasarā Rīgas apkārtnē koši salapojušie ģimenes dārziņi sagādā dau-

dziem desmit tūkstošiem rīdzinieku — strādnieku, ierēdņu un citu inteligēnto darbinieku. Praktiskie labumi — zaļbarība cauru vasaru un sakņu papilddeva ziemai, ko katram kopējam dod ģimenes dārziņš, tagadējā laikā ir pat neatsverami. Rīgas pilsētas iznomātie 15.300 ģimenes dārziņi pag. vasarā devuši ap 8000 tonnu lielu sakņu ražu. Šo sakņu piegādei Rīgā būtu vajadzējis 540 vagonu, bet tagad to ģimenes dārziņu kopēji nogādājuši mājās uz savām mugurām. Tas ir vērtīgs atvieglojums kuŗa un visai tautas saimniecībai. Lai ģimenes dārziņu skaitu palielinātu, Rīgas pilsēta šopavasari atkal uzars jaunas, vēl neizmantotas platības iepretim Kuzņecova fabrikai, Vēberta salā, Strazdumuižā pie Juqlas, 3

vietās Mežaparka rajonā, Nometņu laukumā un Bauskas ielā, kur kopsummā varēs iekārtot vēl ap 2000 jaunu dārziņu. Ne visur jauno dārziņu zeme ir piemērota dārziņu kultūrām, tomēr, rūpīgi kopjot, arī smilšainie gabali devuši pietiekamas ražas.

Iedzīvotāju pašapgādei ar sākņēm un dārziņiem šovasar jāvēlvi vislielākā vēriba, jo totālā kuŗa apstākļos rudenī drošs būs tikai tas, ko pats būs sagādājis. Tādēļ Arod biedrību centrālā savienība aicinājusi darba vietas šovasar izmantot visas iespējas, lai paši varētu izaudzēt iespējami daudz sakņu kopgaldu vajadzībām un arī darba ļaužu ģimenes varētu izaudzēt saknes pašu vajadzībām savos ģimenes dārziņos. Šis aicinājums nav palicis bez panākumiem — saknes kopgaldu vajadzībām apņēmušies audzēt ap 250 darba vietu ar pāri par 80.000 nodarbinātajiem. Bez tam uzņēmumi uz savas vai nomātas zemes iekārtojuši visā Latvijā ap 10.000, no tiem Rīgā ap 7000 ģimenes dārziņu savu strādnieku un darbinieku vajadzībām. Savus ģimenes dārziņus tāpat rūpīgi kops nomaļes apbūves gabalu īpašnieki. Daudzu namu īrnieki jau pag. vasarā uzrakusi savu namu plašos pagalmus, kur salāti un redīsi zaļos arī šogad. Tie rīdzinieki, kas tomēr vēl palikuši bez sava dārziņa — pavasarim un vasarai nepieciešamos zaļumus — salātus, lokus, redīsus, lapu seleriju, kreses u. c. garšvielas var izaudzēt kastītēs uz logiem.

Patlaban ģimenes dārziņos sākušies jau pirmie pavasara darbi. Turpmāk, sējumus iekārtojot, jācenšas iedalīt starpkultūrās tā, lai arī no vismazākās platības vasarā varētu iegūt vismaz 2 ražas (Vācijā ģimenes dārziņi dod pat 3 ražas vasarā). Lai iegūtu ātrāk pirmos zaļumus, salātu, gurķu, ķirbju un tomātu dēstus var izaudzēt kastītēs. Ja pag. vasarā puse no ģimenes dārziņu platības bija aizņemta kartupeļiem, tad tagad jācenšas audzēt vairāk pākšaugu — zirņu un pupu. Tie dod tikpat daudz barības vērtību kā laba lielpu gaļa. J. M.

RADIOFONA PROGRAMMA

SVĒTDIEN, 28. MARTĀ.

5.00—6.15 v. kuŗ. 6.15 Hamburgas ostas konc. 6.45 Ziņas latv. v. 7.00 Ziņas v. v. Pēc tam: Dienas progr. 7.10 Hamburgas ostas konc. (turp.). 8.00 Svētdienas rītā, 8.30 Vingrošana bērniem. 8.45 Ziņas v. v. austrumiem. 9.00 Mīlas dz. un stāsti. 10.00 Ziņas v. v. 10.10 Katoļu dievkalp. 11.10 Mazs orķestra koncerts. 11.30 Polītiskā raidāmāina. 11.45 Vācu māksla, vācu gars. 12.15 Ziņas latv. v. 12.30 Ziņas v. val. Pēc tam: Vācu tautas koncerts. 14.00 Ziņas v. v. 14.15 Ziņas v. v. austrumiem. 14.30 Bērniem. E. Bērziņa (dekl.) un Rīgas 17. pamatskolas bērnu koris J. Slavieša vadībā. (K. Kraujiņa stāsts.) 15.00 Latviešu mūzika un literatūra. O. Blumberga, L. Garūta, T. Matīss un J. Osis (dekl.). (V. Cedriņa dzej.) 16.00—18.00 II Austrumzemes tautas koncerts (no Universitātes aulās). Rad. koris un orķ. Solisti: M. Vintere, Lida Rubene (vijole) un A. Priednieks-Kavara, 16.45 Ziņas latv. v. 17.00 Ziņas v. v. 17.15 II Austrumzemes tautas koncerts (turp.) 18.00 Berlīnes filharmoniku koncerts. (No Berlīnes.) 19.00 Ziņas no kuŗalauka. 19.15 Nedēļas atbalss. 19.30 Latviešu brīvpr. kuŗ. pusstunda. 20.00 Ziņas v. v. 20.15 Deju vakars. Marija Zeimīte (dziesmas) un mūzika. 21.00—21.15 Ziņas latv. v. 22.00 Ziņas v. v. Pēc tam: Nākošās dienas programma un sporta ziņas. 22.20—24.00 Laika kavēklis. (No Mīnchenes.) 24.00 Ziņas v. v. 0.15 Nobeigums.

PIRMDIEN, 29. MARTĀ.

8.00 Latviešu tautas dziesmas un dejas. 8.30 Mūzika skuŗu platē. 11.30 Darbam un mājai. 14.30 Solistu koncerts. E. Maiera, V. Zaķis (čells) un J. Ķepītis. 16.30 Skuŗu plates. 16.00

No Hamburgas. 17.15 Skuŗu uzņēmumi. 18.00—20.00 Koncerts Latviešu legionam. (No Rīgas operas.) 20.15—21.00 Rīga: No Berlīnes. 20.15—21.00 Madona, Kuldīga un Liepāja: Ormanis. E. Dzenes raidāmluģa. 21.15 No Berlīnes. 22.15 Sporta ziņas fronteī v. v. 22.20 Nākošās dienas programma un sporta ziņas latv. v. 22.30 Kamermūzika. Joh. Seb. Bachs un Joz. Haidns. 23.15 Deju mūzika.

OTRDIEN, 30. MARTĀ.

11.30 40. Darba pārtraukuma koncerts. P. Brivkaļne, M. Vētra, O. Ilziņš, vīru dubultkvartets Tēvija un radiofona deju kap. 14.30 Latviešu mūzika un literatūra. A. Vanags un Harijs Avens (dekl.). 15.30 Mūzika. 16.00 Skuŗu uzņēmumi. 17.15 ACS mand. orķ., humors un sk. pl. 18.30 Jautra kuŗavīru stunda. 19.20 Ziņas no kuŗalauka. 19.35 Mūzika. 19.45 Polītiskais apskats. 20.15 No operu pasaules. 21.15 No operu pasaules (turp.). 22.20—24.00 Mūzika laika kav. 0.15 Latv. brīvpr. kuŗavīru pusstunda. 0.45 Nobeigums.

TREŠDIEN, 31. MARTĀ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Melodijas un anekdoti. 15.30 Mūzika. 16.00 Latvijas komandanta pūtēju orķ. 17.15 Mūzika un literatūra. V. Liepiņa-Zaķis, V. Stūresteps, V. Švarcs (dekl.) un rad. koris T. Kalniņa vadībā. (Viļa Plūdoņa dzejoļi.) 18.30 Latviešu brīvpr. kuŗ. pusstunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls: Jūras kuŗš un jūras spēki. 19.20 Ziņas no kuŗalauka. 19.35 Mūzika. 19.45 Priekšlasījums. 20.15 Raibā vijā. 21.15 Jautri mūzikas un literatūras dārgumi. E. Maiera, B. Ozoliņa, A. Ozoliņš (čells) un H. Preiskers (dekl.). (Lidaka, Paula Ernsta zagļu stāsts.) 22.20—24.00 Deju mūzika.

28. III — 3. IV GALVENAIS RAIDĪT. RĪGA, RAIDĪTĀJI MADONA, KULDĪGA, LIEPĀJA

CETURTDIEN, 1. APRĪLĪ.

11.30 Darbam un mājai. 13.25 Vācu un italiešu apmaiņas koncerts. 14.30 Latviešu mūzika un literatūra. A. Klinte (dekl.) un radiofona koris. (R. Blaumaņa un E. Vulfa humoristiski dzejī.) 15.30 Mūzika. 16.00 No Frankfurtes. 17.15 Pirmais aprīlis lauku sētā. A. Melngaiļa tautas kuŗvedums. 18.30 Jautra kuŗavīru stunda. 19.15 IX Simfoniskais koncerts (no Rīgas operas). Pastiprināts radiofona orķestris viesdiriģenta H. Udo Mūllera vadībā. Solists: viens prof. Georgs Kūlenkampfs (vijole). 20.15 IX Simfoniskais koncerts (turp.). 21.25 Ziņas latviešu valodā. 21.40 Deju intermecc. 22.20 Deju mūzika. 23.15 Mūzika laika kavēklis.

PIEKTDIEN, 2. APRĪLĪ.

8.00 Vīru dubultkvartets Tēvija un skuŗu plates. 8.30 Mūzika skuŗu platēs. 11.30 Darbam un mājai. 14.30 Staburaga bērni. 15.30 Mūzika. 16.00 Skuŗu uzņēmumi. 17.15 Mūzika. 18.30 Mūzika un literatūra. A. Pulciņa-Karpa, Fricis Merķels un H. Preiskers (dekl.). 19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu aviācija. 19.20 Ziņas no kuŗalauka. 19.35 Mūzika. 19.45 No laikrakstiem. 20.15—22.00 Ko kuŗavīri labprāt klausās. 22.20 Kamermūzika. (Fr. Šuberta d.). 23.15 Deju mūzika. (No Hamburgas).

SESTDIEN, 3. APRĪLĪ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Saderināšanās. Somu rakstnieka Aleksa Kivi komēdija. 15.30 Mūzika. 16.00 Pēcpusdienas mūzika I. (No Vīnes). 17.15 Pēcpusdienas mūzika II. (No Vīnes.) 18.30 Jautra kuŗavīru stunda. 19.20 Ziņas no kuŗalauka. 19.35 Mūzika. 19.45 Polītiskais apskats. 20.15—22.00 Dejas un dziesmas. 22.20—24.00 Deju mūzika.

KATRU DARBDIENU kā parasts.

Katram savs prieciens

„SMUCE“ RADOS.
Man pietiek klusi skatīties,
Ka zodzi tu kā krauklīs!
„No tāda vajā kratīties!” —
Tāds tāgad ir mans sauklīs!

J. Dr.

Ari labi.

„Vai tu redzi to cilvēku? Viņš ir parādos līdz pat ausīm!”

„Labi, kā viņš nav lieša auguma!”

Brīdīnājums un mierlājums.

„Važon, aizvediet mani uz staciju, bet brauciet uzmanīgi: ielas slapjas, zirgs var pāklusēt, rati var apgāzties; uzmanieties arī, ka mums neuzdrāžas virsū kāda automašīna vai tramvajs...”

„Labi, kundze, bet ja tomēr notiktu nelaime, uz kurū slimnīcu jūs vislabāk aizvest?”

PEDEJĀS REZERVES.

„Man vajag jaunas armijas, kaut arī tās būtu jāizrauj no zemes!”

„Veitī cerēts, ekselence mārīal, mēs — mirušie — vaizs tev nespējam palīdzēt!”
(„Lustige Blätter.”)

Londonā labas dienas dzīvo kāda kāršu licēja.

„Bet tāda nodarbošanās taču ir aizliegta,” viņai saka kaimiņiene, kam skaudība nedod miera.

„Ja es nēmtu naudu, bet to es nedaru!”

„Un tomēr jūs tik labi dzīvojat?”

„Jā, es visiem pareģoju nelaimes: vai nu vācu bumbvedēju uzlidojumu, vai iesaukšanu armijā un norikšanu kuģu karavānās, vai ko citu tamlīdzīgu.”

„Es vēl nekā nesaprotu!”

„Ļoti vienkārši: blaku namā ir dzīvības apdrošināšanas aģenta kantoris, un es no viņa saņemu procentus.”

Pilnīgs neļēģa.

Operā „Loengrina” izrāde. Iemaldījies arī Babāns. Pēc izrādes viņš šķēdējas:

„Tāds muļķis, tāds muļķis!”

„Par ko tu lamājies?” jautā draugs.

„Par to dullo dziedātāju! Iedomājies tik: viņš dabūjis tādu zosi kā kumeļu, bet negrābj ciet, nostājas un pusstundu dzied, kamēr tas putns aizpeld.”

BĒDIGS MIERINĀJUMS.

„Apmierinies, Elvira, tādi jau ir tie vīrieši: pāris nedēļas staigā ar vienu, bet pēc tam skrien pakaj citā!”

„Bet kādēļ es nekad neesmu tā citā!”

Spekulācija.

„Algas pielikumam? Hm... lielākais piecas markas mēnesī es jums varu pielikt.”

„Direktora kungs, vai jūs nesaunotos, ja es atteiktos no šī pielikuma?”

„Kā, jūs taču pats nupat lūdzāt?”

„Jā, bet es saderēju ar virsgrāmatvedi par piecdesmit markām, ka nekas neizpāks no mana lūguma...”

Kritiķi.

Teātri garlaicīga luga. Pēc pirmā cēliena gaitenī sastopas divi kritiķi. Pirms iespējušī sasveicināties, viens no tiem pamatīgi nožāvājas.

„Pareizi! Es tāpat domāju,” saka otrs.

Tas, lūk, jautājums.

„Tā, kamēr tu gulēji, es salāpīju tavu svārku iekšpuses kabatu, bet tu vienmēr pārmeti, ka es pat pogas nevižānot piešūt!”

„Svārku kabatu? Bet kā tu zināji, ka tā caura?”

Saprātis.

„Lūdzu, dodiet man liepziedu tēju!”

„Dienzēl nav vairs.”

„Tad lūgtu puplašķu tēju.”

„Vispār nekā smēķējama vairs nav!”

Ietelcams līdzeklis.

„Es tiešām esmu tuvu izmisumam un nezinu, ko lai daru: nu jau trīs nakts, kopš nevaru ne aci aizmiglīt!”

„Dari tā kā es: mācies boksēt!”

„Vai tas palīdz pret bēvmiegu?”

„To gan nezinu, bet nu jau astoņas dienas, kopš nevaru kreiso aci atvērt!”

SPELE ČIKAGĀ.

„Man ir četri dūži.”

„Bet man pielādēts revolveris!”

„Jūs esat laimējuši.”

Jūrteku gudrība.

Nujorkas ostā sarunājas divi matroži.

„Džonnij, vai tu zini, kāda starpība ir starp peldošo leduskalnu un kuģu karavānu?”

„Nezinu.”

„Pareizi, nav nekādas starpības, abiem deviņas desmitdaļas zem ūdens!”

Precinieks sprukās.

„Jums pat lāga bikšu nav kājas, bet jūs vēl uzdrošināties lūgt manas meitas roku?”

„Es jūsu meitu mīlēšu un par viņu gādāšu, es viņu visu mūžu nesāšu uz rokām, ja jūs tikai šoreiz man palīdzēsīt uz kājām nostāties!”

Slimās valsa.

Gubāna kundze slima. Gubāna kungs telefonē ārstam un lūdz ierasties.

„Par ko tad jūs kundze visvairāk sūdzas?” jautā ārsts.

„Khm... godīgi runājot, par mani, tikai par mani viņa sūdzas...”

Prēmija.

Apakšas stāva logā ielikta zīmīte „Pārdodamas klavieres.”

Otrā dienā kaimiņu dzīvokļa logā parādās zīmīte „Pacīna papirosu tam, kas nopirks!”

PĒC ZIDU PAVELES.

(„Atlāntic.”)

ILLUSTRĒTS NEDEĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS”. Izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TŪBELIS. Žurnāls „Laikmeta” redakcija un apgāds atrodas Rīgā, Rich. Wagnera (Dzirnavu) ielā 57. Tālrūpi: izdevējs 34692, atbildīgais redaktors 34654, redaktors 22588, redakcija 34696, apgāds 22514. Numurs maksā 30 Rpf. Nākošais numurs iznāks 2. aprīlī.